

Ministerie van Justitie en Veiligheid

> Retouradres Postbus 20301 2500 EH Den Haag

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Rechtsbestel

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

Ons kenmerk
2962284

Uw kenmerk
2020Z10748

*Bij beantwoording de datum
en ons kenmerk vermelden.
Wilt u slechts één zaak in uw
brief behandelen.*

Datum 10 juli 2020

Onderwerp Antwoorden Kamervragen over schuldsanering en een effectieve
schuldenrechter

In antwoord op uw brief van 11 juni 2020 deel ik u mee, mede namens de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, dat de schriftelijke vragen van de leden Van Nispen en Van Dijk (beiden SP) over de schuldsanering en een effectieve schuldenrechter, worden beantwoord zoals aangegeven in de bijlage bij deze brief.

De Minister voor Rechtsbescherming,

Sander Dekker

Antwoorden Kamervragen van de leden Van Nispen en Jasper van Dijk (beiden SP) aan de minister voor Rechtsbescherming en de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid over de schuldsanering en een effectieve schuldenrechter (ingezonden 11 juni 2020, nr. 2020Z10748)

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Rechtsbestel

Datum
10 juli 2020

Ons kenmerk
2962284

Vraag 1

Wat is uw reactie op het artikel 'Naar een maatschappelijk effectieve schuldenrechter'?

Antwoord 1

Ik heb kennis genomen van het artikel en onderschrijf het belang dat mensen met schulden snel en effectief geholpen worden. Ik voorzie ook dat door de corona-crisis het aantal mensen met (problematische) schulden zal toenemen. Natuurlijk blijft het uitgangspunt dat men zoveel mogelijk de schulden aflost en dat schuldeisers krijgen waar ze recht op hebben. Anderzijds is de factor tijd ook van belang: schuldeisers en schuldenaren willen weten waar zij aan toe zijn. Als duidelijk is dat een minnelijke regeling er niet in zit, dan dient ook geen verdere tijd meer verloren te gaan, met mogelijke schuldophoging als gevolg, en dient de Wet schuldsanering natuurlijke personen (Wsnp) bereikbaar te zijn. Omdat ik dat belangrijk vind, heb ik een quick scan laten uitvoeren naar de bereikbaarheid en toegankelijkheid van de Wsnp. Daarin is het visiedocument van de rechtspraak meegenomen. Bij mijn standpuntbepaling zal ik deze adviezen betrekken, waarbij ik ook de maatschappelijke behoefte herken aan een goede toegang tot een schuldenrechter, die een zekere regie heeft op het dossier en daarmee bijdraagt aan een oplossing.

Zoals u is toegezegd in de voortgangsbrief over de Brede Schuldenaanpak d.d. 15 juni jongstleden en eveneens is aangehaald tijdens het meest recente AO Armoede en Schulden, zullen de staatssecretaris van SZW en ik u in de zomer nader informeren over de stappen die wij nemen om de aansluiting tussen het minnelijke en het wettelijke traject te verbeteren.

Vraag 2

Vindt u ook dat het belang van adequate schuldhulpverlening, waarbij schuldenaars zo goed mogelijk geholpen worden, alleen maar groter wordt in de nasleep van de corona problematiek?

Antwoord 2

Ja, ik vind ook dat het belang alleen maar groter wordt. Ik ben daarom blij dat de schuldhulpverlening er beter voor staat. Gemeenten hebben de afgelopen jaren volop geïnvesteerd in hun schuldhulpverlening en het eerder signaleren van problematische schulden. Als onderdeel van het regeerakkoord hebben gemeenten voor drie jaar extra financiële middelen gekregen om aan de doorontwikkeling van lokaal armoede- en schuldenbeleid te werken. Acties binnen de Brede Schuldenaanpak zijn daarnaast gericht op de verbetering van de toegang en de kwaliteit van de schuldhulpverlening. De staatssecretaris van SZW is daarnaast voortdurend in gesprek met gemeenten en andere organisaties om te kijken wat de rijksoverheid kan doen om daarbij te ondersteunen.

Vraag 3

Erkent u dat de beleidsfocus is verschoven van schuldenvrij (Wet schuldsanering natuurlijke personen, Wsnp) in het wettelijk traject naar 'hanteerbare schulden' in het minnelijk traject en het schuldenbewind? Vindt u het een gelukkige keuze van opeenvolgende kabinetten geweest

om de Wsnp als een onaantrekkelijk alternatief, een te vermijden allerlaatste optie, te presenteren, waardoor de schone lei op de achtergrond is geraakt?

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Rechtsbestel

Antwoord 3

De beleidsfocus heeft nooit kunnen liggen op een schuldenvrij bestaan voor iedereen. Schulden en vorderingen horen bij de maatschappelijke werkelijkheid, en verreweg de meeste schulden worden ook afgelost. Dat is ook goed in een samenleving die gebaseerd is op handel, nakomen van afspraken en onderling vertrouwen. Als schulden problematisch worden dan zijn er keuzemogelijkheden in de aanpak. Ik vind dat er dan nog steeds minnelijk geprobeerd zou moeten worden om zoveel mogelijk af te lossen, met de hulp van een deskundige schuldhulpverlener of eventueel een beschermingsbewindvoerder. Het in kaart brengen en hanteerbaar maken (stabiliseren) van schulden is daarbij vaak een serieuze eerste stap op weg naar een duurzame oplossing.

Datum
10 juli 2020

Ons kenmerk
2962284

Ik zie de Wsnp niet als onaantrekkelijk, maar als een laatste redmiddel als men in een minnelijk traject niet tot een oplossing heeft kunnen komen. De Wsnp biedt nog steeds een garantie dat het maximale wordt afgelost, als tegenprestatie voor een schone lei na drie jaar schuldsaneringsregime. Het is belangrijk dat er eerst een hulpverleningstraject is geweest omdat dit de mogelijkheid biedt om een minnelijke regeling te treffen met de schuldeisers. Hierin kan veel meer maatwerk geboden worden. Daarnaast helpt het traject ook om een goed beeld te krijgen van de financiële positie en de persoon van de schuldenaar. De rechter heeft die informatie nodig om de beslissing te kunnen nemen of de schuldenaar tot de Wsnp kan worden toegelaten.

Vraag 4

Is de situatie na de coronacrisis niet aanleiding om de schone lei en een schuldenvrije toekomst een prominentere plaats te geven in het schuldenbeleid?

Vraag 5

Hebben gemeenten volgens u wel voldoende oog voor het beëindigen van schulden? Hoe vaak ontstaat er perspectief op de schone lei? Is 12% niet bedroevend laag?

Antwoord 4 en 5

De inzet van de Brede Schuldenaanpak van het kabinet is en blijft om zoveel mogelijk mensen met problematische schulden te helpen. Juist daarom is het zo belangrijk dat de gemeente de verantwoordelijkheid heeft voor de integrale schuldhulpverlening en mensen vanuit het gemeentelijk aanbod breed kan ondersteunen. Zo kunnen zoveel mogelijk mensen duurzaam schuldenzorgenvrij leven.

De staatssecretaris van SZW en ik zullen uw Kamer, zoals gezegd in antwoord op vraag 1, deze zomer informeren over de stappen die wij nemen om de aansluiting tussen het minnelijke en het wettelijke traject te verbeteren. Daarin wordt de beleidsreactie op het rapport van de Nationale Ombudsman naar de knelpunten in de toegang tot de Wsnp meegenomen.

Vraag 6

Betreurt u het dat de weg die toenmalig staatssecretaris van Veiligheid en Justitie, de heer Dijkhoff, in maart 2015 de rechtspraak wees, niet is gevolgd? Waarom wel/niet?

Antwoord 6

De toenmalige staatssecretaris heeft een toeleidingsroute vanuit beschermingsbewind (meer specifiek: schuldbewind) naar de Wsnp geschetst waarbij de beschermingsbewindvoerder de rechter voorlicht over het dossier, de persoon en de financiële stand van zaken. Deze weg verdraagt zich goed met de vereiste voorbereiding van een wettelijke schuldsaneringsprocedure. De beschermingsbewindvoerder heeft tot taak de financiële situatie van de betrokkene te stabiliseren en te zorgen voor basisvoorzieningen. Zijn taak is niet primair gericht op het aflossen van de schulden zelf. Hiertoe kan de beschermingsbewindvoerder de schuldenaar doorgeleiden naar een schuldsaneringstraject. Deze twee trajecten kunnen naast elkaar bestaan.

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Rechtsbestel

Datum
10 juli 2020

Ons kenmerk
2962284

Voor de toegang tot het schuldsaneringstraject kan door de betrokkene een verzoek worden ingediend bij de rechter. Bij het verzoek moet een met redenen omklede schriftelijke verklaring worden gevoegd dat de schuldenaar tevergeefs pogingen heeft ondernomen om met zijn schuldeisers te onderhandelen en tot een minnelijke regeling te komen (artikel 285 Fw). Deze verklaring moet worden afgegeven door een betrouwbare bron. Dat kan zijn de gemeentelijke schuldhulpverlener, maar ook de wettelijk gereguleerde beroepsgroepen zoals de advocaat, de notaris, de gerechtsdeurwaarder, de Wsnp-bewindvoerder of de beschermingsbewindvoerder kunnen zo'n verklaring afgeven. De afgifte van de verklaring is al eerder verruimd naar deze professionals na een arrest van de Hoge Raad (HR 5 november 2010, ECLI:NL:HR:2010:BN8056, NJ 2011/31). Deze professionals maken nog weinig gebruik van de mogelijkheden om een Wsnp-verzoek in te dienen.

Vraag 7

Bent u bereid een maximale termijn voor het minnelijke schuldhulptraject vast te stellen, waarna het Wsnp-traject van start gaat?

Antwoord 7

Ik ben geen voorstander van een maximumtermijn, maar wel van voortgang en transparantie. Er kunnen goede redenen zijn dat er meer tijd moet worden genomen om een minnelijke regeling te beproeven. Een maximumtermijn zou geen recht doen aan de specifieke omstandigheden van individuele gevallen. Die maken dat het in het ene geval langer kan duren dan in een ander geval voordat duidelijk is dat een minnelijke regeling echt niet mogelijk is. Indien er veel schuldeisers zijn, heeft een schuldhulpverlener vaak meer tijd nodig om uit te zoeken wat een haalbare oplossing is voor de schuldenaar en wat ook aanvaardbaar is voor de schuldeisers. Maar als wel snel duidelijk is dat een minnelijke regeling niet mogelijk is, moet de schuldenaar ook toegang kunnen krijgen tot de Wsnp. Daarom zet het kabinet in op een betere aansluiting tussen het minnelijk traject en de Wsnp en op het verbeteren van –en –in nog nader te bepalen situaties- versnelde toegang tot de Wsnp.

Vraag 8

Wat is uw reactie op de positieve ervaringen in Arnhem en Amsterdam met het kwijtschelden van schulden van jongeren, omdat blijkt dat het prijsgeven van bepaalde vorderingen zich terugverdient doordat andere uitgaven (hulpverlening, bijstand, etc) niet meer nodig zijn? Bent u bereid dergelijke werkwijzen aan te moedigen?

Antwoord 8

Het is goed dat gemeenten specifieke hulpverlening inrichten voor jongeren met schulden. Het minnelijke traject biedt daar ook ruimte voor. Deze Jongeren Perspectief Fondsen zorgen dat (een groot deel van) de schulden worden kwijtgescholden als de jongere zich inspant om te laten zien dat hij aan zijn of haar toekomst werkt. De schulden worden overgenomen door de gemeente om

voor rust en duidelijkheid te zorgen. De jongere heeft dan nog maar één schuldeiser. De staatssecretaris van SZW heeft dit gestimuleerd door subsidies aan het SchuldenlabNL en het programma Schouders Eronder. Daarnaast heeft zij gemeenten actief aangemoedigd om een dergelijke succesvolle werkwijze te omarmen.

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Rechtsbestel

Datum
10 juli 2020

Ons kenmerk
2962284

Vraag 9

Hoe verhoudt het wetsvoorstel Adviesrecht gemeenten, waarin de kantonrechter een lichtere voorziening kan treffen als de gemeente dat verzoekt, zich tot artikel 1:466a van het Burgerlijk Wetboek, waarin staat dat ook een 'verder strekkende voorziening' kan zijn aangewezen? Kansloze schuldenposities zouden toch in een schuldsanering moeten kunnen worden omgezet door de rechter?

Antwoord 9

Het kabinet vindt van belang dat voor mensen met schulden de meest passende en minst ingrijpende vorm van ondersteuning wordt gevonden. De beschermingsmaatregel schuldenbewind is een van de manieren waarop mensen kunnen worden geholpen. Uitgangspunt is daarbij dat het bewind niet verder ingrijpt dan noodzakelijk is. Dat betekent dat het niet wordt ingesteld als een minder ingrijpende vorm van ondersteuning volstaat en dat een bewind niet langer duurt dan noodzakelijk is. Het wetsvoorstel adviesrecht gemeenten bij schuldenbewind en de periodieke evaluatie waarnaar de vragenstellers verwijzen passen beide in deze sleutel.

Het wetsvoorstel adviesrecht geeft gemeenten het recht om binnen enkele maanden na de instelling van een bewind de rechter te adviseren of de betrokkene kan worden geholpen met een minder verstrekkende vorm van gemeentelijke ondersteuning. Als de gemeente adviseert dat een voldoende behartiging van de belangen van de betrokkene kan worden bewerkstelligd met een meer passende en minder verstrekkende voorziening dan bewind, beslist de rechter of het bewind wordt voortgezet dan wel beëindigd. Als de rechter beslist tot beëindiging is het denkbaar dat hij het bewind niet onmiddellijk beëindigt, maar na enkele maanden, en dat daar een evaluatiegesprek aan voorafgaat. Ik begrijp deze vraag zo dat daarnaast wordt gewezen op het bestaande artikel 1:446a van het Burgerlijk Wetboek. Dat artikel verplicht de beschermingsbewindvoerder ten minste eens in de vijf jaar verslag uit te brengen over het verloop van het bewind. De rechter bepaalt wanneer deze evaluatie plaatsvindt. De bewindvoerder laat zich bij de evaluatie uit over de vraag of het bewind dient voort te duren dan wel of een minder ver, of een verder strekkende voorziening aangewezen is. Bij "een verder strekkende voorziening" moet met name worden gedacht aan curatele. Dit is de meest ingrijpende beschermingsmaatregel, omdat de betrokkene hierdoor handelingsonbekwaam wordt. Bij deze evaluatie kan ook de toeleiding naar een schuldsaneringstraject worden besproken.

De nota naar aanleiding van het Verslag bij het wetsvoorstel adviesrecht gemeenten is op 24 juni jl. aan uw Kamer verstuurd¹. Als het voorstel tot wet wordt verheven en de wet in werking treedt, bestaan het adviesrecht en de periodieke evaluatie naast elkaar. Beide instrumenten dragen eraan bij dat de meest passende en minst ingrijpende vorm van ondersteuning wordt gevonden voor mensen met problematische schulden.

Vraag 10

Deelt u de mening dat er behoefte bestaat aan een effectievere rol van de rechter bij de aanpak van problematische schulden? Hoe ziet die er volgens u precies uit?

¹ Tweede Kamer, 2019/2020, 35428

Antwoord 10

Ja. Hoewel het primaat bij de aanpak van problematische schulden niet bij de Rechtspraak ligt, kan de Rechtspraak daar beter op aanhaken, zoals aangegeven in het Visiedocument schuldenproblematiek en rechtspraak (februari 2019). Er kan aan effectiviteit gewonnen worden als er gewerkt gaat worden volgens het in het Visiedocument geschetste model van de schuldenrechter. De schuldenrechter heeft kennis van het insolventierecht en schuldenbewind en zijn rol is mede gericht op het vereenvoudigen van procedures en het versterken van de regie in de juridische aspecten van de schuldenproblematiek.

Er lopen op dit moment pilots met een schuldenrechter bij verschillende gerechten (zie hiervoor uitgebreider het antwoord op vraag 11).

Vraag 11

Wat is er tot nu toe gedaan met het visiedocument van de werkgroep schulden en rechtspraak (Raad voor de rechtspraak) uit februari 2019, over vroegtijdige signalering, slagvaardig ingrijpen en adequate nazorg en schuldenbewind? Wat is daarbij in het bijzonder uw reactie op de concrete voorstellen om de Wsnp aan te passen?

Antwoord 11

Sinds het verschijnen van het Visiedocument zijn er pilots met een schuldenrechter gestart bij de rechtbanken Rotterdam, Den Haag en Limburg. De rechtbanken werken hierin samen met de gemeenten om mensen met problematische schulden zo goed mogelijk te helpen. Onderdeel van de pilot is de invoering van een nieuwe functie binnen de rechtspraak: de 'schuldenfunctionaris'. Deze functionaris informeert mensen met problematische schulden over de mogelijkheden van schuldhulpverlening en geleidt hen door naar het schuldhulpverleningsloket van hun eigen gemeente. De gemeente start vervolgens het hulpverleningstraject op en dient zo nodig bij de rechtbank een verzoek in tot toelating tot de WSNP of instelling van beschermingsbewind. Tussentijds hebben de schuldenfunctionaris en de schuldhulpverlener van de gemeente contact over de voortgang van de hulpverlening. Een werkgroep van rechters, deurwaarders en advocaten houdt zich bezig met het vereenvoudigen van de tekst van de incassodagvaardingen. De bedoeling is de incassodagvaarding op te stellen in begrijpelijke taal zodat voor gedaagden duidelijk is wat gevorderd wordt, wat ze kunnen doen en bij wie ze eventueel terecht kunnen voor hulp.

Bij een aantal rechtbanken (waaronder Amsterdam, Gelderland en Midden-Nederland) lopen verschillende initiatieven waarbij mensen met schulden sneller dan voorheen in contact gebracht worden met de schuldhulpverlener van de gemeente.

Een aantal rechtbanken heeft schuldeisers de mogelijkheid geboden om aan de kantonrechter mandaat te geven om op de kantonrolzitting betalingsregelingen te treffen namens deze schuldeisers. Van deze mogelijkheid is ook gebruik gemaakt. Dit mandaat geeft de rechter de ruimte om de schuldenaar tegemoet te komen met een voorziening die meer op maat is en rekening houdt met de financiële positie van de schuldenaar. Als de schuldenaar de betalingsregeling niet nakomt kan de schuldeiser alsnog het hele bedrag innen met behulp van de deurwaarder. Ook verken ik de mogelijkheid om de rechter eventueel de wettelijke bevoegdheid te geven om betaling in termijnen toe te staan. Dat is een wijziging van het uitgangspunt dat een schuldeiser geen betaling in termijnen hoeft te accepteren. Daarvoor zou artikel 6:29 van het Burgerlijk Wetboek moeten worden aangepast. Hierbij wil ik ook de bevindingen betrekken van het onderzoek naar

belemmeringen voor het treffen van een betalingsregeling in de fase voorafgaand aan de procedure bij de rechter

Het visiedocument vormde tenslotte ook aanleiding voor een nader onderzoek (quick scan) bij de Raad voor rechtsbijstand naar de toegankelijkheid van de Wsnp. De aanbevelingen uit deze quick scan zijn vervolgens via vragenlijsten bij stakeholders in het minnelijke en het wettelijke traject getoetst. Al deze inbreng gezamenlijk – en het recente rapport van de Ombudsman over de schuldenprocedures als een hindernisbaan zonder finish – zal leiden tot maatregelen waar ik u samen met de staatsecretaris van SZW deze zomer over zal informeren.

Vraag 12

Bent u van plan om ervoor te gaan zorgen dat de Wsnp vaker toegepast zou kunnen gaan worden, omdat het van belang is dat het perspectief van een schuldenvrije toekomst door middel van sanering aan meer burgers kan worden geboden? Zo ja, welke stappen gaat u daartoe zetten?

Antwoord 12

De Wsnp dient toegankelijk te zijn. De aansluiting tussen deze voortrajecten en het gerechtelijke traject moet beter, want de procedures duren te lang, zijn soms te ingewikkeld en werken daardoor soms kostenverhogend. Ik ben hierover in overleg met de staatssecretaris van SZW en wij informeren daar deze zomer nader over.

Vraag 13

Wat is uw reactie op de 'bouwstenen voor een schuldenrechter' zoals Nick Huls beschrijft, namelijk één rechterlijk insolventieteam van schuldenrechters en ondersteuning, dat alle schuldenzaken behandelt, het incasso- en het beschermingsaspect onderzoekt in onderlinge samenhang en de beste oplossingsrichting zoekt?

Antwoord 13

Ik onderschrijf het belang dat de rechter in onderlinge samenhang het incasso- en beschermingsaspect onderzoekt. De in het antwoord op vraag 11 genoemde pilots met de schuldenrechter zijn hier ook op gericht. De vraag of het nodig is om hiervoor één rechterlijk insolventieteam op te richten betreft de interne organisatie van de rechtbanken. Dat is niet aan mij.

Vraag 14

Bent u bereid hierover in overleg te treden met de Raad voor de rechtspraak en hiervan verslag uit te brengen aan de Kamer?

Antwoord 14

Ik spreek met de Raad voor de rechtspraak over de activiteiten die in het kader van het traject Maatschappelijk Effectieve Rechtspraak worden ontplooid. In dat verband komt ook het onderwerp rechtspraak en schulden aan de orde. Zoals eerder toegezegd zal ik de Kamer in het najaar informeren over de stand van de zaken MER, de pilots en een mogelijk vervolg.

Vraag 15

Bent u bereid met voorstellen te komen om het administratieve toezicht extern te beleggen, buiten de rechterlijke macht, bij een publiek orgaan? Zo niet, waarom niet?

Antwoord 15

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Rechtsbestel

Datum
10 juli 2020

Ons kenmerk
2962284

Nee. Het toezicht in schuldsaneringen is recent in een nieuwe fase gekomen en daarmee effectiever en efficiënter geworden. Dit is de digitalisering van de toezichtszaken derde tranche.

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Rechtsbestel

Rechtbanken zijn in schuldsaneringszaken in de loop van dit jaar geleidelijk aan gaan werken met "Mijn Rechtspraak Toezicht". Dit digitaal Wsnp-toezicht zal stapsgewijs per arrondissement ingevoerd worden, als onderdeel van het project IVO-toezicht (informatievoorzieningsorganisatie rechtspraak).

Datum
10 juli 2020

Ons kenmerk
2962284

De rechtbanken nemen in 2020 contact op met de Wsnp-bewindvoerders in hun regio, zodra zij aan de beurt zijn om te participeren. Recent zijn de rechtbanken Rotterdam, Midden-Nederland en Zeeland-West-Brabant met een proef gestart (vanaf 13 december 2019) om samen met een aantal bewindvoerders de digitale communicatie in Wsnp-zaken uit te testen.

- 1) *Naar een maatschappelijk effectieve schuldenrechter*, N. Huls, in: Justitiële verkenningen, WODC, 2020, nr. 1. https://www.wodc.nl/binaries/JV202001_volledige%20tekst_tcm28-450884.pdf#page=57,
- 2) *Stabilisatie van het schuldenprobleem is niet genoeg*, A. Baan en B. Berkhout, in: Justitiële Verkenningen, WODC, 2020, nr. 1. https://www.wodc.nl/binaries/JV202001_volledige%20tekst_tcm28-450884.pdf#page=34
- 3) Aangangsel Handelingen II, 2014-2015, nr. 1756, de antwoorden op de vragen 9, 10 en 11
- 4) Visiedocument schuldenproblematiek en rechtspraak, Raad voor de rechtspraak, <https://www.rechtspraak.nl/SiteCollectionDocuments/visiedocument-schulden.pdf>,
"Ten aanzien van de Wsnp suggereert de werkgroep de volgende (wets)aanpassingen:
De rechter-commissaris is dezelfde rechter als de rechter die de schuldenaar heeft toegelaten tot de wettelijke regeling.
De goede-trouwtoets uit artikel 288 lid 1 onder b Fw wordt verkort van vijf naar twee jaar.
De imperatieve afwijzingsgrond van tien jaar voor recidive (art. 288 lid 2 onder d Fw) wordt veranderd in een facultatieve.
De artikel 285-verklaring is niet nodig als na een zekere periode van budgetbeheer of beschermingsbewind voldoende aantoonbaar is dat een minnelijke regeling niet haalbaar is gebleken.
Pagina 4 / 5
Uitspraken waarin de hardheidsclausule wordt toegepast, worden ruimer gepubliceerd met het doel de rechtseenheid op dat punt te vergroten."
5) Nick Huls, *Naar een maatschappelijk effectieve schuldenrechter*, https://www.wodc.nl/binaries/JV202001_volledige%20tekst_tcm28-450884.pdf#page=57,
"Ik wil pleiten voor één rechterlijk insolventieteam van schuldenrechters (kanton- en rechtbankrechters) plus adequate ondersteuning, dat alle schuldenzaken behandelt:

Denk aan verzoeken tot betaling door private en publieke crediteuren. De Rechtspraak kan veel leren van de ervaringen met E-court (Driessen 2020). Uiteraard moet de rechtbank steeds de toets op onredelijk bezwarende consumentenbedingen in algemene voorwaarden uitvoeren. Als aan de incassokant blijkt dat er indicaties zijn van een problematische invordering, bijvoorbeeld vanwege de aanwezigheid van meer schuldeisers of van multiproblematiek bij de debiteur, kan de rechter de zaak doorverwijzen naar de Wsnp. Dit bespaart veel tijd, kosten en procedures. Bij verzoeken om bescherming door of vanwege de debiteur beschikt de rechter over een breed pakket, variërend van een betalingsregeling, een dwangakkoord, beschermingsbewind, voorlopige voorzieningen en schuldsanering tot faillissement. Ook het brede minnelijke Wgsmoratorium zou binnen dit totaalpakket aan maatregelen tot nieuw leven kunnen worden gewekt.”

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Rechtsbestel

Datum
10 juli 2020

Ons kenmerk
2962284